

Het Gemeenschapsonderwijs, verder het GO! onderwijs van de Vlaamse Gemeenschap genoemd

Arbeidsreglement voor de statutaire personeelsleden van het buitengewoon secundair onderwijs

**Scholengroep Stroom. Sterke scholen (nr. 27)
Adres: L. Spilliaertstraat 21 - 8400 Oostende**

**GO! SBSO Ter Zee Oostende
Adres: Maurits Sabbestraat 2 - 8400 Oostende**

**GO! SBSO De Branding Oostende
Adres: Maurits Sabbestraat 8 - 8400 Oostende**

**Dit arbeidsreglement werd ingediend bij het kantoor van de externe directie Toezicht op de
Sociale Wetten**

adres: FAC Kamgebouw - Koning Albert I-laan 1/5 bus 4 - 8200 Brugge

op: 3 juli 2015

**Het draagt het identificatienummer: 04/50016792/WE (origineel) - 04/50255987/WE
(wijziging)**

Hoofdstuk I: Toepassingsgebied en algemene bepalingen

Artikel 1

§ 1. Dit arbeidsreglement bevat de arbeidsvoorwaarden voor de personeelscategorieën opgesomd in § 1 van artikel 2 van het decreet van 27 maart 1991 betreffende de rechtspositie van bepaalde personeelsleden van het gemeenschapsonderwijs (in de verdere tekst aangeduid als DRP), die in het GO! onderwijs van de Vlaamse Gemeenschap worden tewerkgesteld in de scholen van het buitengewoon secundair onderwijs. Dit reglement is evenwel niet van toepassing op het statutair meesters-, vak- en dienstpersoneel en de personeelsleden van de internaten en de semi-internaten verbonden aan deze scholen. Het is evenwel wel van toepassing op de personeelsleden die behoren tot de categorie van het paramedisch personeel, die in toepassing van het Koninklijk Besluit nr. 184 van 30 december 1982 tot vaststelling van de wijze waarop voor de Rijksinstituten voor buitengewoon onderwijs en de tehuizen van het Rijk de ambten worden bepaald van het paramedisch personeel en van het personeel toegekend in het kader van het internaat, zijn tewerkgesteld in het internaat en het externaat en dit enkel voor het gedeelte van hun opdracht in het externaat. Dit arbeidsreglement bevat meer specifiek de arbeidsvoorwaarden met betrekking tot de onderwerpen opgesomd in artikel 6 van de wet van 8 april 1965 tot instelling van de arbeidsreglementen.

§ 2. De arbeidsvoorwaarden die een gevolg zijn van andere wettelijke, decretale en reglementaire bepalingen dan deze opgesomd in dit arbeidsreglement, blijven onverkort gelden. Het gaat onder meer over de rechten en plichten opgesomd in het DRP.

§ 3. De bepalingen van dit arbeidsreglement zijn uittreksels uit regelgeving die in het verleden na onderhandelingen of overleg met de representatieve vakorganisaties werden vastgelegd in verschillende wetten, decreten, besluiten en omzendbrieven.

§ 4. Voor de personeelsleden, aangesteld of geaffecteerd aan een instelling, die voor de vervulling van hun opdracht worden ingezet in andere instellingen van de Scholengroep of voor de totaliteit van de Scholengroep, zijn er afwijkingen op dit arbeidsreglement mogelijk. Deze worden opgenomen in een afzonderlijke bijlage bij dit arbeidsreglement.

Hoofdstuk II: De aanvang en het einde van de gewone werkdag, het tijdstip van en de duur van de rusttijden, de dagen van regelmatige onderbreking van de arbeid

Artikel 2

De aanvang en het einde van de werkdag worden voor de verschillende personeelscategorieën bepaald door een aantal factoren:

- de normale openingsuren van de instelling;
- de vaststelling van de voltijdse en deeltijdse wekelijkse opdracht, vastgelegd in het besluit van de Vlaamse regering van 14 maart 2003 betreffende de vastlegging van de prestaties van een ambt in het buitengewoon secundair onderwijs en de omzendbrieven van 01 februari 2011 met referenties SO/2011/01(buso) en van 10 juli 2002 met referenties PERS/2002/12 en verschillend naar gelang de categorie en het ambt van het personeelslid;
- de grenzen vastgelegd in het besluit van de Vlaamse regering van 31 augustus 2001 houdende de organisatie van het schooljaar in het secundair onderwijs;
- de verdeling van de opdrachten, geconcretiseerd in individuele uurroosters.

Artikel 3

§ 1. De normale openingsuren van de instellingen liggen tussen de volgende grenzen:

Dag	Uren
Maandag	8u - 17u
Dinsdag	8u - 17u
Woensdag	8u - 13u
Donderdag	8u - 17u
Vrijdag	8u - 17u

Artikel 4

De paragrafen 1 tot en met 7 zijn van toepassing op alle personeelscategorieën, behalve op de personeelsleden van het bestuurs- en onderwijzend personeel die een ambt uitoefenen in de opleidingsvorm 4.

§ 1. Het minimum en het maximum aantal lesuren voor een ambt met volledige prestaties in een wervingsambt van het **bestuurs- en onderwijzend personeel** wordt vastgesteld als volgt:

- 1° leraar algemene en sociale vorming: minimum 22 en maximum 24 lesuren van 50 minuten;
- 2° leraar algemene en sociale vorming, specialiteit lichamelijke opvoeding: minimum 22 en maximum 24 lesuren van 50 minuten;
- 3° leraar algemene en sociale vorming, compensatietechniek - braille in type 6: minimum 22 en maximum tot 24 lesuren van 50 minuten;
- 4° leraar beroepsgerichte vorming: minimum 24 en maximum 28 lesuren van 50 minuten;
- 5° leraar niet-confessionele zedenleer: minimum 22 en maximum 24 lesuren van 50 minuten;
- 6° godsdienstleraar: minimum 22 en maximum 24 lesuren van 50 minuten.

§ 2. Het minimum en het maximum aantal lesuren voor een ambt met volledige prestaties in de selectie- en bevorderingsambten van het bestuurs- en onderwijzend personeel wordt als volgt vastgesteld:

- 1° het selectieambt van technisch adviseur: minimum 30 en maximum 33 lesuren van 50 minuten;
- 2° het bevorderingsambt van technisch adviseur- coördinator: minimum 30 en maximum 33 lesuren van 50 minuten.

§ 3. De deler voor een ambt met onvolledige prestaties is gelijk aan:

- 1° 22 voor een ambt genoemd in § 1,1°,2°,3°,5° en 6°;
- 2° 24 voor een ambt genoemd in § 1,4°;
- 3° 30 voor een ambt genoemd in § 2,1° en 2°.

De deler voor een ambt in bijbetrekking is gelijk aan:

- 1° 25 als de deler voor een ambt met onvolledige prestaties 22 of 24 bedraagt;
- 2° 35 als de deler voor een ambt met onvolledige prestaties 30 bedraagt.

§ 4. **Opvoedend hulppersoneel en ondersteunend personeel:** wervingsambten: 36 uren van 60 minuten.

De deler voor een ambt met onvolledige prestaties is gelijk aan 36;

De deler voor een bijbetrekking is gelijk aan 42.

§ 5. **Paramedisch personeel:**

De wekelijkse prestaties in een voltijdse betrekking in het ambt van ergotherapeut, kinesitherapeut, logopedist en verpleger, bedragen 26 klokuren die worden gepresteerd binnen de periode van normale aanwezigheid van de leerlingen.

De deelname aan oudercontacten en aan personeelsvergaderingen valt buiten de in vorige zin bedoelde wekelijkse prestaties. Deze opdrachten vallen niet noodzakelijk binnen de periode van normale aanwezigheid van de leerlingen. Andere afwijkingen op de bepalingen in de eerste zin van

deze paragraaf kunnen maar toegepast worden na overleg of na onderhandeling in het lokaal comité.

Binnen de in de eerste zin van deze paragraaf bedoelde wekelijkse prestaties presteert het personeelslid een kindgebonden opdracht en/of bijzondere pedagogische taken. Deze opdracht bedraagt minimum 24 lesuren en maximum 28 lesuren.

De criteria voor de invulling van deze opdracht worden vastgelegd na overleg of na onderhandeling in het lokaal comité.

In elke school wordt bij de voorbereiding van het schooljaar onderhandeld over de algemene regels om de vaststelling van het aantal lesuren prestaties tussen het minimum en het maximum van de opdracht op een billijke en transparante wijze te bepalen.

De wekelijkse prestaties in een deeltijdse betrekking in een ambt vermeld in de eerste zin van deze paragraaf bedragen ten hoogste het evenredige deel van het in de eerste zin bedoelde aantal klokuren.

De kindgebonden opdracht en/of bijzondere pedagogische taken worden in evenredige mate aangepast bij aanstelling in een deeltijdse betrekking.

De wekelijkse prestaties in een voltijdse betrekking in het ambt van kinderverzorger bedragen 32 klokuren die worden gepresteerd binnen de periode van normale aanwezigheid van de leerlingen.

De deelname aan oudercontacten en aan personeelsvergaderingen valt buiten de in de vorige zin bedoelde wekelijkse prestaties.

Deze opdrachten vallen niet noodzakelijk binnen de periode van normale aanwezigheid van de leerlingen.

Andere afwijkingen kunnen maar toegepast worden na overleg of na onderhandeling in het lokaal comité.

De administratieve taken verbonden aan de eigen functie behoren ook tot de taak, maar niet tot de schoolgebonden prestaties, van het paramedisch personeel.

De deler voor een ambt met onvolledige prestaties is:

- 32 voor het ambt van ergotherapeut, kinesitherapeut, verpleger en kinderverzorger;
- 30 voor het ambt van logopedist.

De deler voor een bijbetrekking is:

- 37 als de deler voor een ambt met onvolledige prestaties 32 bedraagt;
- 35 als de deler voor een ambt met onvolledige prestaties 30 bedraagt.

§ 6. Medisch, orthopedagogisch, psychologisch en sociaal personeel:

Een ambt met volledige prestaties omvat minimum 32 en maximum 36 uren van 60 minuten. De deler voor een ambt met onvolledige prestaties is gelijk aan 32. De deler voor een ambt in bijbetrekking is gelijk aan 37.

§ 7. Administratief personeel:

Een ambt met volledige prestaties omvat 36 uren van 60 minuten.

De deler voor een ambt met onvolledige prestaties is gelijk aan 36. De deler voor een bijbetrekking is gelijk aan 42.

Voor de personeelsleden van het bestuurs- en onderwijzend personeel die een ambt uitoefenen in de opleidingsvorm 4, is het minimum en het maximum aantal lesuren als volgt vastgelegd:

In de eerste graad van het secundair onderwijs:

- a) voor het onderwijs in de algemene vakken, de kunstvakken, de technische vakken, de praktische vakken, de klassenraden en de klassendirectie: minimum 22 en maximum 23 lesuren;
- b) voor het onderwijs in het tweede leerjaar van de algemene vakken, de kunstvakken, de technische vakken, de hiermee gelijkgestelde uren die geen lesuren zijn, de klassenraad en de klassendirectie: minimum 22 en maximum 23 lesuren;

- c) voor het onderwijs in het tweede leerjaar van de praktische vakken, alsmede voor de hiermede gelijkgestelde uren die geen lessen zijn: minimum 22 en maximum 23 lessen.

In de tweede graad van het secundair onderwijs:

- a) voor het onderwijs van de algemene vakken, de kunstvakken, de technische vakken, de klassenraad en de klassendirectie: minimum 21 en maximum 23;
Voor bedoelde personeelsleden belast met een halve lesopdracht in de derde graad: minimum 20 en maximum 22;
- b) voor het onderwijs van de praktische vakken: minimum 29 en maximum 30 lessen.

In de derde van het secundair onderwijs:

- a) voor het onderwijs van de algemene vakken, de kunstvakken, de technische vakken, de klassenraad en de klassendirectie: minimum 20 en maximum 22;
- b) voor het onderwijs van de praktische vakken: minimum 29 en het maximum 30.

Voor selectie- en bevorderingsambten: TA en TAC: 30 tot 33 lessen van 50 minuten.

§ 8. Het personeelslid dat zitting heeft in een lokaal inspraakorgaan dat opgericht is door of krachtens een wet of een decreet, krijgt dienstvrijstelling om de vergaderingen van dat inspraakorgaan bij te wonen. De dienstvrijstelling wordt gelijkgesteld met een periode van dienstactiviteit (artikel 2 van het BVR van 25-10-2002 en het BVR van 14-03-2003).

Artikel 5

§ 1. De normale rustdagen zijn:

- de zaterdag en de zondag;
- de wettelijke feestdagen en de dagen die de wettelijke feestdagen vervangen;
- het jaarlijks vakantieverlof, zoals beschreven in hoofdstuk XI.

§ 2. De wettelijke en decretale feestdagen zijn: 1 januari, Paasmaandag, 1 mei, Hemelvaartdag, Pinkstermaandag, 11 juli, 21 juli, 15 augustus, 1 november, 11 november, 25 december.

Artikel 6

De directeur stelt de ambtsbevoegdheden van de individuele personeelsleden vast in wekelijkse uurroosters (artikel 14 § 1 van het bijzonder decreet van 14 juli 1998 betreffende het gemeenschapsonderwijs). De specifieke individuele toezichtroosters worden beschouwd als een onderdeel van de individuele uurroosters. De uurroosters van de individuele personeelsleden zijn beschikbaar bij de directeur van de instelling.

Artikel 7

Behoudens gerechtvaardigde afwezigheid moet elk personeelslid aanwezig zijn op de tijdstippen waarop het volgens het uurrooster geacht wordt aanwezig te zijn. Buiten de schoolopdracht maar binnen de opdracht situeren zich de deelname aan oudercontacten, personeelsvergaderingen en bijkomende opdrachten. Hierover wordt vooraf overlegd of onderhandeld in het bevoegd lokaal comité. Deze opdrachten vallen niet noodzakelijk binnen de normale periode van aanwezigheid van de leerlingen. In dit verband wordt verwezen naar artikel 6 van het DRP, dat stelt dat de personeelsleden het belang moeten behartigen van het gemeenschapsonderwijs en van de instelling waarin zij tewerkgesteld zijn.

Bij het verdelen van de instellingsgebonden opdrachten tussen alle personeelsleden wordt uitgegaan van de principes van artikel 73ter/1 van het DRP.

Hoofdstuk III: De wijze van de meting van en de controle op de arbeid met het oog op het bepalen van het loon

Artikel 8

De prestaties van het personeel worden vastgesteld aan de hand van de uurroosters en de afwezigheden worden genoteerd in het administratief dossier van het personeelslid. Het salaris en het wachtgeld voor voltijdse en deeltijdse prestaties wordt vastgesteld volgens de bepalingen van Deel V. Rechtspositie onderwijspersoneel, Titel 2 van het BVR van 28 oktober 2016 betreffende codificatie sommige bepalingen voor het onderwijs en de weddenbesluiten. Het salaris en het wachtgeld liggen vast.

Hoofdstuk IV: De wijze, het tijdstip en de plaats van uitbetaling van het loon

Artikel 9

Het Agentschap voor Onderwijsdiensten is verantwoordelijk voor de uitbetaling van het salaris, het wachtgeld en de toelagen. Deze worden rechtstreeks door het Agentschap voor Onderwijsdiensten uitbetaald na verloop van termijn, met name op de laatste werkdag van de maand. De betaling gebeurt bij overschrijving op de post- of bankrekening van het personeelslid. Het vakantiegeld wordt betaald van 1 mei af en uiterlijk op 30 juni van het jaar van de vakantie (artikel 11 § 1 van het Koninklijk Besluit van 30 januari 1979 betreffende de toekenning van een vakantiegeld aan de personeelsleden van 's lands algemeen bestuur).

De eindejaarstoelage wordt in eenmaal uitbetaald tijdens de maand december van het in aanmerking genomen jaar (artikel 8 van het Koninklijk Besluit van 22 oktober 1979 houdende de toekenning van een eindejaarstoelage aan sommige titularissen van een ten laste van de Schatkist bezoldigd ambt).

Meer informatie over het Groeipakket vindt u op www.groeipakket.be.

Het Agentschap voor Onderwijsdiensten treedt op als eigen financier voor wat het vakantiegeld en de verzekering tegen arbeidsongevallen betreft.

Als een vast benoemd of tot de proeftijd toegelaten personeelslid wordt gepensioneerd of overlijdt, wordt het volledige salaris voor de betrokken maand aan het personeelslid of aan zijn rechthebbenden, naargelang het geval, betaald.

Artikel 10

De directeur van de instelling draagt er zorg voor dat de nodige gegevens om te komen tot de uitbetaling van het salaris en/of het wachtgeld tijdig naar het Agentschap voor Onderwijsdiensten worden doorgezonden. Elk personeelslid krijgt een afschrift van de omtrent zijn opdracht doorgezonden gegevens. Het personeelslid draagt er zorg voor dat het de noodzakelijke documenten tijdig aan de directeur of zijn gemachtigde overhandigt.

Artikel 11

Het personeelslid kan de gegevens van AGODI met betrekking tot zijn eigen salaris raadplegen in Mijn Onderwijs.

Hoofdstuk V:

a) de duur van de opzeggingstermijnen of de nadere regelen voor het bepalen van de opzeggingstermijnen of de verwijzingen naar de wettelijke en reglementaire bepalingen terzake

b) de dringende redenen die de verbreking van de overeenkomst door de ene of de andere partij zonder opzeggingstermijnen rechtvaardigen, onder voorbehoud van de beoordelingsbevoegdheid van de rechtbanken

Artikel 12

§ 1. Voor de personeelsleden die tijdelijk aangesteld zijn maar geen recht hebben op een tijdelijke aanstelling van doorlopende duur, zijn de opzeggingstermijnen bepaald in de artikelen

- 23 DRP (einde tijdelijke aanstelling zonder vooropzeg);
- 24 DRP (ontslag om dringende redenen zonder vooropzeg);
- 25 DRP (ontslag op initiatief van het personeelslid zelf: opzeggingstermijn van zeven kalenderdagen of kortere termijn mits instemming van het instellingshoofd);
- 86 DRP (allerlei ontslagredenen zonder opzegging).

§ 2. Voor de personeelsleden die tijdelijk aangesteld zijn en recht hebben op een tijdelijke aanstelling van doorlopende duur, zijn de opzeggingstermijnen bepaald in de artikelen

- 61 DRP (ontslag en afzetting);
- 86 DRP (allerlei ontslagredenen zonder opzegging);
- 88 DRP (allerlei ontslagredenen ondermeer vrijwillig ontslag: opzeggingstermijn van ten minste vijftien kalenderdagen, tenzij anders overeengekomen).

§ 3. Voor de personeelsleden vast benoemd in een wervingsambt zijn de opzeggingstermijnen bepaald in de artikelen

- 61 DRP (ontslag of afzetting);
- 86 DRP (allerlei ontslagredenen zonder opzegging, ondermeer het ambtshalve ontslag zonder vooropzeg; aan de leerkrachten levensbeschouwelijke vakken wier mandaat wordt beëindigd door het hoofd van de betrokken eredienst of de bevoegde instantie van de niet-confessionele zedenleer, wordt een opzeggingstermijn toegekend waarvan de duur gelijk is aan de periode die nodig is om de voordelen van de sociale zekerheid en de werkloosheidsuitkeringen te genieten. Tijdens de opzegperiode wordt het personeelslid geacht als tijdelijke te zijn aangesteld.);
- 88 DRP (allerlei ontslagredenen ondermeer vrijwillig ontslag: opzeggingstermijn van ten minste vijftien kalenderdagen, tenzij anders overeengekomen).

§ 4. Voor de personeelsleden waarnemend aangesteld in een selectie- of bevorderingsambt zijn de opzegtermijnen bepaald in de artikelen

- 50 DRP § 5 (einde waarnemende aanstelling gedurende de eerste zes maanden van de aanstelling en op het einde van het schooljaar);
- 52 DRP (vrijwillig afzien van de voltooiing van de proeftijd of afstand doen van de waarnemende aanstelling);
- 52bis DRP (ontslag zonder opzegging om dringende redenen).

§ 5. Voor de personeelsleden tot de proeftijd toegelaten in een selectie- of bevorderingsambt zijn de opzegtermijnen bepaald in de artikelen

- 52 DRP (vrijwillig afzien van de voltooiing van de proeftijd of afstand doen van de waarnemende aanstelling);
- 61 DRP (ontslag of afzetting);
- 86 DRP (allerlei ontslagredenen zonder opzegging).

§ 6. Voor de personeelsleden vast benoemd in een selectie- of bevorderingsambt zijn de opzegtermijnen bepaald in de artikelen

- 61 DRP (ontslag of afzetting);
- 86 DRP (allerlei ontslagredenen zonder opzegging met ondermeer het ambtshalve ontslag zonder vooropzeg; aan de leerkrachten levensbeschouwelijke vakken wier mandaat wordt beëindigd door het hoofd van de betrokken eredienst of de bevoegde instantie van de niet-confessionele zedenleer, wordt een opzeggingstermijn toegekend waarvan de duur gelijk is aan de periode die nodig is om de voordelen van de sociale zekerheid en de werkloosheidsuitkeringen te genieten. Tijdens de opzegperiode wordt het personeelslid geacht als tijdelijke te zijn aangesteld.);
- 88 DRP (allerlei ontslagredenen ondermeer vrijwillig ontslag: opzeggingstermijn van ten minste vijftien kalenderdagen, tenzij anders overeengekomen).

Artikel 13

In de regelgeving zijn de dringende redenen die aanleiding geven tot ontslag zonder vooropzeg voor tijdelijk en waarnemend aangestelde personeelsleden niet opgesomd. Het moet gaan om een ernstige tekortkoming die de aanstelling onmiddellijk en definitief onmogelijk maakt. Het instellingshoofd (voor tijdelijke personeelsleden) en de raad van bestuur (voor waarnemende personeelsleden) oordeelt autonoom of een tekortkoming als een dringende reden tot ontslag kan worden beschouwd. Hij is gehouden aan de motiveringsplicht van bestuurshandelingen in de openbare diensten.

Hoofdstuk VI: De rechten en plichten van het toezichthoudend personeel

Artikel 14

De plichten van de personeelsleden zijn opgesomd in hoofdstuk II van het DRP. Het toezicht hierop wordt voor de personeelsleden uitgeoefend door de directeur van de instelling. Het toezicht op de directeur wordt uitgeoefend door de raad van bestuur en de algemeen directeur van de Scholengroep.

De personeelsleden moeten handelen volgens de instructies en de opdrachten die zij van de toezichthouder of diens plaatsvervanger(s) ontvangen.

Hoofdstuk VII: De straffen, het bedrag en de bestemming van de geldboeten en de tekortkomingen die zij bestraffen

Artikel 15

De tuchtstraffen van toepassing op de personeelsleden die tijdelijk zijn aangesteld voor doorlopende duur, of vast benoemd zijn, of tot de proeftijd zijn toegelaten, of ter beschikking gesteld zijn wegens ontstentenis van betrekking en gereffecteerd of weder tewerkgesteld zijn, zijn bepaald in hoofdstuk VIII, afdeling I - Tuchtstraffen - van het DRP. Het gaat om de volgende sancties:

1. de blaam;
2. de afhouding van wedde;

De afhouding van wedde wordt toegepast gedurende ten minste één maand en ten hoogste twaalf maanden en mag niet meer dan een vijfde van de laatste bruto- activiteitswedde of het laatste bruto- wachtgeld bedragen (artikel 63 DRP);
3. de schorsing bij tuchtmaatregel;

De schorsing bij tuchtmaatregel wordt uitgesproken voor ten hoogste één jaar. De schorsing heeft de halvering van de laatste bruto- activiteitswedde of het laatste bruto- wachtgeld voor gevolg (artikel 64 DRP);

4. de terbeschikkingstelling bij tuchtmaatregel;

De terbeschikkingstelling bij tuchtmaatregel mag niet minder dan één jaar duren en niet langer dan twee jaar. Het wachtgeld bedraagt de helft van de bruto- activiteitswedde of bruto- wachtgeld (artikel 65 DRP);

5. de terugkeer tot de tijdelijke aanstelling voor het personeelslid dat vast benoemd is in een wervingsambt en de terugzetting in rang voor het personeelslid dat vast benoemd is in een selectie- of bevorderingsambt of het uitstel van vaste benoeming voor een bepaalde duur van het personeelslid dat tijdelijk aangesteld is voor doorlopende duur (artikel 67 DRP);

6. het ontslag;

7. de afzetting;

De afhouding van de wedde of het wachtgeld of de toekenning van een wachtgeld mag niet voor gevolg hebben dat de wedde van het personeelslid verminderd wordt tot een bedrag dat lager ligt dan het netto belastbaar bedrag van de werkloosheidsuitkering waarop de betrokkenen recht zou hebben indien hij het voordeel zou genieten van het stelsel van sociale zekerheid van werknemers (artikel 66 DRP).

Artikel 16

Het orgaan dat bevoegd is om een tuchtstraf te geven of voor te stellen (bepaald in artikel 62 DRP) oordeelt autonoom over de zwaarte van de te geven of voor te stellen tuchtstraf. Het is wel gehouden aan de motiveringsplicht van bestuurshandelingen in openbare dienst.

Hoofdstuk VIII: Het beroep dat openstaat voor de werknemers die een klacht in te dienen of een opmerking te maken hebben in verband met de betekende straffen of die deze laatste betwisten

Artikel 17

Het beroep tegen het ontslag om dringende redenen (TABD, waarnemende aanstelling), de preventieve schorsing en de tuchtstraffen is geregeld in hoofdstuk VIII, afdeling III - De kamer van beroep - van het DRP en in het besluit van de Vlaamse regering van 22 mei 1991 omtrent evaluatie, maatregelen van orde en de tucht in het gemeenschapsonderwijs. Het beroep tegen de evaluatie 'onvoldoende' is op zijn beurt geregeld in hoofdstuk VIIIter, afdeling III - het college van beroep - van het DRP en in het besluit van de Vlaamse Regering van 14 december 2007 betreffende de procedure in beroep na een evaluatie met eindconclusie 'onvoldoende' en betreffende de werking van het college van beroep.

Een personeelslid kan zich in de diverse procedures steeds laten bijstaan of vertegenwoordigen door een raadsman (artikel 12ter DRP).

Hoofdstuk IX: De plaats waar de persoon te bereiken is, die overeenkomstig het KB van 15 december 2010, is aangewezen om de eerste hulp te verlenen

Artikel 18

Er is binnen de instelling (vestigingsplaats) een overzicht van de hulpverleners met aanduiding van de plaats waar zij normaal te bereiken zijn, overeenkomstig het KB van 15 december 2010 (Codex over het welzijn op het werk, Titel I, Hoofdstuk VII: Eerste hulp).

Hoofdstuk X: De plaats waar de bij het KB van 15 december 2010 vereiste verbandkist zich bevindt

Artikel 19

De instelling (vestigingsplaats) meldt aan ieder personeelslid de plaats waar de verbandkist met hulpmiddelen voor eerste hulp bij ongeval zich bevindt (artikel 5 van het KB van 15 december 2010).

Hoofdstuk XI:

a) de duur van de jaarlijkse vakantie evenals de nadere regelen voor toekenning van deze vakantie of de verwijzing naar de wettelijke bepalingen terzake

b) de data van de jaarlijkse collectieve vakantie

Artikel 20

§ 1. De jaarlijkse vakantie van het vastbenoemde bestuurs- en onderwijzend personeel is vastgelegd in het Koninklijk Besluit van 15 januari 1974, zolang er geen uitvoering is gegeven aan artikel 77 van het DRP.

§ 2. Het vast benoemd onderwijzend personeel heeft recht op een kerstvakantie van 21 december tot en met 3 januari of van 22 december tot en met 4 januari of van 23 december tot en met 5 januari, een paasvakantie van twee weken en een zomervakantie van 1 juli tot en met 31 augustus.

§ 3. De directeur heeft recht op dezelfde kerst- en paasvakantie en op een zomervakantie van 6 juli tot en met 15 augustus.

§ 4. De vakantieregeling van het vast benoemd personeel en het tijdelijk personeel (voor zover de vakanties binnen hun aanstellingsperiode vallen) in de categorie van het paramedisch personeel is voorlopig vastgelegd volgens de bepalingen van CAO VI in een omzendbrief van 24 juli 2001 met refertes 13AC/JDC.

Deze personeelsleden hebben recht op:

- een herfstvakantie die begint op de maandag van de week waarin 1 november valt, en die 1 week duurt. Indien 1 november op een zondag valt, dan begint de herfstvakantie op 2 november.
- een kerstvakantie, die begint op de maandag van de week waarin 25 december valt en die 2 weken duurt. Indien 25 december op een zondag valt begint de kerstvakantie de maandag na 25 december.
- een krokusvakantie die begint op de zevende maandag vóór Pasen en die 1 week duurt.
- een paasvakantie die begint op de eerste maandag van april en die twee weken duurt. Indien Pasen in maart valt begint de paasvakantie op de maandag na Pasen. Indien Pasen na 15 april valt begint de paasvakantie op de tweede maandag vóór Pasen.
- een zomervakantie die begint op 1 juli en eindigt op 31 augustus.
- 11 november, paasmaandag, Hemelvaartsdag en de dag nadien, 1 mei, pinkstermaandag.

De personeelsleden met een voltijdse opdracht leveren tijdens voormelde vakantieperiodes maximum 3 dagen prestaties. Ingeval van deeltijdse opdracht wordt de regeling pro rata de kwantiteit van de opdracht toegepast.

De directeur legt jaarlijks het aantal dagen prestaties tijdens de vakanties vast, evenals de verdeling ervan. Hij/zij deelt dit voor de aanvang van het schooljaar mee aan de betrokken personeelsleden. Deze prestaties maken het voorwerp uit van onderhandelingen te voeren binnen het bevoegde onderhandelingscomité.

Tijdens de zomervakantie heeft elk personeelslid recht op een ononderbroken vakantie van 5 weken.

Naast de vakantieperiodes hebben de personeelsleden eveneens recht op de wettelijke en decretale feestdagen die niet binnen het jaarlijks vakantieverlof vallen.

De ergotherapeut volgt de vakantie­regeling die geldt voor het paramedisch personeel.

De personeelsleden van het medisch, psychologisch, sociaal en orthopedagogisch personeel genieten een jaarlijks vakantieverlof dat bestaat uit de herfst-, kerst-, krokus-, paas- en zomervakantie. De zomervakantie vangt aan op 1 juli en eindigt op 31 augustus. Daarnaast hebben de personeelsleden recht op de wettelijke en decretale feestdagen die niet binnen het jaarlijks vakantieverlof vallen. De personeelsleden die belast zijn met een voltijdse opdracht leveren tijdens voormelde vakantieperiodes maximum 35 dagen prestaties, waarvan maximum 20 dagen tijdens de zomervakantie. Als een personeelslid belast is met een deeltijdse opdracht worden vermelde prestaties verhoudingsgewijs aangepast.

De directeur legt jaarlijks het aantal dagen prestaties tijdens de vakanties vast, evenals de verdeling ervan. De directeur deelt dit voor de aanvang van het schooljaar mee aan de betrokken personeelsleden. Deze prestaties maken het voorwerp uit van onderhandelingen te voeren binnen het bevoegde onderhandelingscomité.

Een begonnen dag wordt aangerekend als een volledige dagprestatie.

Tijdens de zomervakantie heeft elk personeelslid recht op een ononderbroken vakantie van 5 weken.

§ 5. Voor het ambt van administratief medewerker gelden de bepalingen van het besluit van de Vlaamse Regering van 27 mei 2011 betreffende de regeling van de jaarlijkse vakantie voor de administratief medewerker en voor bepaalde personeelsleden van het administratief personeel in het onderwijs.

Voor het ambt van opvoeder gelden de bepalingen van artikel 1, §4 en artikel 2, 3 en 4 van het KB van 15 januari 1974:

- kerstvakantie van 21 december tot en met 3 januari, van 22 december tot en met 4 januari of van 23 december tot en met 5 januari
- paasvakantie: twee weken
- zomervakantie van 1 juli tot 25 augustus of van 6 juli tot 31 augustus.

In een inrichting met minstens twee opvoeders is de ene helft van het personeel met verlof van 1 juli tot 25 augustus en de andere helft van 6 juli tot 31 augustus. Het jaarlijks vakantieverlof moet in elk geval een ononderbroken periode van ten minste dertig dagen omvatten tijdens de zomervakantie.

§ 6. De personeelsleden die in een ambt van deze categorieën zijn aangesteld voor doorlopende duur, hebben recht op dezelfde vakantieverloven. De andere tijdelijk aangestelde personeelsleden hebben recht op hetzelfde kerst- en paasverlof als die in een periode van tijdelijke aanstelling vallen. Hun tijdelijke aanstelling eindigt krachtens artikel 23 e) van het DRP op het einde van het schooljaar.

Hoofdstuk XII: De namen van de leden van de volgende ondernemingsraad, het comité voor veiligheid, gezondheid en verfraaiing der werklokalen en van de syndicale afvaardiging

Artikel 21

In de openbare sector bestaan er geen ondernemingsraden en er is ook niet voorzien in een syndicale afvaardiging zoals in de particuliere sector.

De betrekkingen tussen de werkgever en de vakorganisaties worden er geregeld door het Koninklijk Besluit van 28 september 1984 dat de wet van 19 december 1974 tot regeling van de betrekkingen tussen de overheid en de vakbonden van haar personeel, uitvoert. Deze regelgeving voorziet in een aantal onderhandelings- en overlegcomités. Artikel 42 van dit besluit bepaalt enerzijds dat de leden van de afvaardiging van de overheid in de comités worden gekozen door de voorzitter van elk comité uit personen die, uit welken hoofde ook, bevoegd zijn om de betrokken openbare overheden te binden. Artikel 43 bepaalt dat elke representatieve vakorganisatie vrij haar afvaardiging samenstelt.

Artikel 22

Voor de materies die tot de bevoegdheid van de schooldirecteur behoren, wordt telkens een basiscomité voor de school opgericht. De schooldirecteur is voorzitter.

Voor de materies die de personeelsleden betreffen die rechtstreeks onder de Scholengroep ressorteren en voor de materies die tot de bevoegdheid van de raad van bestuur, de algemene vergadering, de algemeen directeur of het college van directeurs van de betreffende Scholengroep behoren en die de bevoegdheid van één basiscomité van een bepaalde Scholengroep overstijgen, wordt telkens één tussencomité voor de Scholengroep opgericht. De algemeen directeur is voorzitter.

Voor de materies die tot de bevoegdheid van het centrale niveau behoren, wordt een tussencomité van het centrale niveau opgericht. De afgevaardigd bestuurder is voorzitter. Krachtens artikel 1 van het besluit van de Vlaamse regering van 28 augustus 2000 houdende oprichting en samenstelling van de lokale comités voor de personeelsleden van het gemeenschapsonderwijs hebben alle comités binnen het GO! onderwijs van de Vlaamse Gemeenschap zowel onderhandelings- als overlegbevoegdheid. Gelet op de vrijheid van samenstelling van beide afvaardigingen in deze comités is een nominatieve aanduiding van de leden niet mogelijk.

Artikel 23

De volgende vakorganisaties worden momenteel als representatief beschouwd in het GO! onderwijs van de Vlaamse Gemeenschap:

De Algemene Centrale van de Openbare Diensten

Fontainasplein 9-11

1000 Brussel

sector onderwijs (tel. 02/508 58 80) en sector overheidsdiensten (tel. 02/508 58 64)

De Federatie van Christelijke Syndicaten der Openbare Diensten

Sector onderwijs/COC

Britsierslaan 5

1030 Brussel

(tel. 02/244 37 01)

Het Vrij Syndicaat voor het Openbaar Ambt

VSOA Onderwijs

Boudewijnlaan 20-21

1000 Brussel

(tel. 02/529 81 30)

Artikel 24

Artikel 20 en artikel 39 van het Koninklijk Besluit van 28 september 1984 stellen dat alle bevoegdheden die in de particuliere bedrijven zijn opgedragen aan de comités voor preventie en bescherming op het werk worden uitgeoefend door de basis(overleg)comités.

Hoofdstuk XIII: De namen van de geneesheren, tot wie de door een arbeidsongeval getroffen zich kan wenden, wanneer deze zijn verblijfplaats heeft buiten de streek waar de medische, farmaceutische en verpleegdienst of de als vast erkende dokter gevestigd is

Artikel 25

Een door arbeidsongeval getroffen personeelslid moet de procedures volgen uitgeschreven in de omzendbrief over arbeidsongevallen met referenties 13AC/IF/ONG.28.1 van 15 december 1999. Vermits de controles in principe gebeuren in de medische centra van MEDEX-AGD (voorheen: de Administratieve Gezondheidsdienst), die over het grondgebied van Vlaanderen en Brussel verspreid zijn, kan er geen probleem zijn in verband met de verblijfplaats van het personeelslid.

Hoofdstuk XIV: Het adres van de inspectiediensten belast met het toezicht op de toepassing van de wettelijke en reglementaire bepalingen in verband met de bescherming van de werknemers

Artikel 26

§ 1. Het adres van de externe directie Toezicht op de Sociale Wetten is:

FAC Kamgebouw
Koning Albert I-laan 1/5 bus 4
8200 Brugge

§ 2. Het adres van de externe directie Toezicht op het Welzijn op het Werk (die de voormalige technische en medische inspectie hergroepeert) is:

FAC Kamgebouw
Koning Albert I-laan 1/5 bus 5
8200 Brugge

Hoofdstuk XV: De vermelding van de collectieve arbeidsovereenkomsten en/ of collectieve akkoorden afgesloten in de onderneming en die van toepassing zijn op de werkomstandigheden

Artikel 27

De collectieve arbeidsovereenkomsten voor de personeelsleden van het GO! onderwijs van de Vlaamse Gemeenschap worden afgesloten tussen de minister van Onderwijs en Vorming enerzijds en de representatieve vakorganisaties in het sectorcomité X anderzijds.

De teksten van de collectieve arbeidsovereenkomsten worden door de minister van Onderwijs en Vorming meegedeeld aan de personeelsleden via omzendbrieven of op de wijze die de minister geschikt acht.

Hoofdstuk XVbis: Preventie van psychosociale risico's op het werk
Procedure(s) voor elk personeelslid dat meent te lijden op het werk als gevolg van psychosociale risico's (waaronder ook geweld, pesterijen en ongewenst seksueel gedrag op het werk)

Artikel 28

1) Algemene bepalingen

Geweld, pesterijen en ongewenst seksueel gedrag op het werk maken integraal deel uit van de psychosociale risico's op het werk. Ze worden aangepakt via het algemene kader voor de preventie van de psychosociale risico's op het werk. Er moet nog wel specifiek aandacht besteed worden aan deze specifieke risico's.

De psychosociale risico's op het werk worden gedefinieerd als de kans dat een of meerdere personeelsleden psychische schade ondervinden die al dan niet kan gepaard gaan met lichamelijke schade, ten gevolge van een blootstelling aan de elementen van de arbeidsorganisatie, de arbeidsinhoud, de arbeidsvoorwaarden, de arbeidsomstandigheden en de interpersoonlijke relaties op het werk, waarop de werkgever een impact heeft en die objectief een gevaar inhouden.

2) Preventie van psychosociale risico's - een engagement van iedereen

Binnen de onderwijsinstellingen van onze Scholengroep willen we een zo positief mogelijke werksfeer realiseren voor iedereen. Het bestuur van de Scholengroep verbindt er zich daarom toe de nodige aandacht te besteden aan het ontwikkelen van arbeidsomstandigheden, waarbinnen noch psychosociale risico's, noch grensoverschrijdend gedrag veroorzaakt kunnen worden.

Elk personeelslid heeft immers het recht te werken in een aangename en stimulerende werkomgeving. Om dit te bereiken wordt er een inspanning én engagement gevraagd van zowel de hiërarchische lijn als van alle personeelsleden.

- Leidinggevenden moeten evenveel aandacht besteden aan kwaliteitsvolle en motiverende arbeidsomstandigheden als aan de te behalen resultaten. Ze moeten alert zijn voor wat er leeft binnen hun teams of afdelingen en mogen niet tolereren dat de persoonlijke grenzen van hun ondergeschikten worden overschreden. Leidinggevenden hebben zelf ook een voorbeeldfunctie te vervullen.
- Alle personeelsleden moeten meewerken aan het creëren van een positief arbeidsklimaat. Aan iedereen wordt gevraagd niet mee te doen met pesterijen of ander ongeoorloofd gedrag en waar het kan zelf verantwoordelijkheid op te nemen om tot oplossingen te komen.

De Scholengroep voorziet de nodige preventie maatregelen en procedures om mogelijke slachtoffers van psychosociale risico's op het werk in staat stellen hun rechten te doen gelden. Een personeelslid dat meent psychische schade te ondervinden, die al dan niet kan gepaard gaan met lichamelijke schade, ten gevolge van psychosociale risico's op het werk, kan verschillende wegen bewandelen.

Procedures

3.1 Interne procedure

Het eerste aanspreekpunt van een personeelslid is een lid van de hiërarchische lijn of de Scholengroep als werkgever, die rechtstreeks bevoegd zijn een oplossing te bieden voor het gestelde probleem. De preventieadviseur arbeidsgeneesheer, de preventieadviseur van de gemeenschappelijke preventiedienst, een lid van het bevoegde comité of een vakbondsafgevaardigde zijn ook belangrijke aanspreekpunten waar een personeelslid beroep op kan doen.

Wanneer het inschakelen van deze personen zonder succes blijkt of wanneer het personeelslid deze stap niet wil zetten, kan hij gebruik maken van de specifieke interne procedure die bestaat uit twee soorten interventie. Het personeelslid moet hiervoor contact opnemen met de vertrouwenspersoon of de preventieadviseur psychosociale aspecten. De contactgegevens zijn verder terug te vinden. Binnen de 10 kalenderdagen na dit eerste contact zullen de vertrouwenspersoon of de psychosociale preventieadviseur het personeelslid horen en hem informeren over de mogelijkheden tot interventie.

⇒ **de informele psychosociale interventie**

- onthaal, het actief luisteren of een advies;
- een interventie bij een andere persoon van de onderwijsinstelling, inzonderheid bij een lid van de hiërarchische lijn;
- een verzoening tussen de betrokken personen voor zover het personeelslid hiermee akkoord gaat.

⇒ **formele psychosociale interventie (enkel bij psychosociale preventieadviseur)**

- verzoek tot formele psychosociale interventie met een hoofdzakelijk collectief karakter;
- verzoek tot formele psychosociale interventie met een hoofdzakelijk individueel karakter;
- verzoek tot formele psychosociale interventie voor feiten van geweld, pesterijen of ongewenst seksueel gedrag .

De Scholengroep voorziet de wedertewerkstelling van personeelsleden die verklaard hebben het voorwerp te zijn geweest van geweld, pesterijen of ongewenst seksueel gedrag op het werk. De Scholengroep voorziet ook in de begeleiding van deze personen naar aanleiding van hun wedertewerkstelling.

3.2 Register van feiten door derden

In het kader van het preventiebeleid en bij de risicoanalyse voor psychosociale risico's besteedt de Scholengroep bijzondere aandacht aan de personeelsleden die contact hebben met andere personen op de arbeidsplaats. Het contact met andere personen kan leiden tot een emotionele belasting, de aanwezigheid van andere personen op de arbeidsplaats kan een stressfactor zijn en kunnen aan de oorzaak liggen van geweld.

Het register van feiten van derden is een preventiedocument (en geen vraag voor een tussenkomst in een individueel geval). Dit register helpt het bestuur van de Scholengroep om in de onderwijsorganisatie de meest adequate preventiemaatregelen te treffen voor feiten van geweld, pesterijen of ongewenst seksueel gedrag op het werk die een externe oorsprong hebben. Bij de risicoanalyse psychosociale risico's wordt met dit register rekening gehouden.

De verklaringen van de personeelsleden die menen het voorwerp te zijn geweest van geweld, pesterijen en ongewenst seksueel gedrag op het werk door personen die extern zijn aan de onderwijsinstelling, worden in dit register genoteerd en opgenomen. Deze verklaringen omvatten een beschrijving van de feiten en de data van deze feiten. De identiteit van het personeelslid wordt niet vermeld tenzij deze laatste met de vermelding instemt.

3.3 Contactpersonen

<p>De vertrouwensperso(o)n(en) voor</p> <ul style="list-style-type: none"> • opvang, hulp of advies; • bemiddeling; • verzoek tot informele psychosociale interventie. 	<ul style="list-style-type: none"> - Erla COUCKE 0498/75.18.39 erla.coucke@sterkescholen.be - Alain COOLS 0497/89.70.83 alain.cools@sterkescholen.be - Geertrui DE LEERSNIJDER 0474/ 26 25 41 geertrui.deleersnijder@sterkescholen.be - Marlies VERMEESCH 0486/61 96 98 marlies.vermeesch@sterkescholen.be
<p>De preventieadviseurs psychosociaal aspecten van de externe dienst voor preventie en bescherming op het werk,</p> <ul style="list-style-type: none"> • advies, melding bemiddeling • verzoek tot (in)formele interventie. 	<p>Cohezio De heer Sven HANSEN Koningsstraat 196 1000 Brussel Tel: 02/523.74.11 sven.hansen@cohezio.be</p>
<p>De preventieadviseur van de Scholengroep die verbonden is aan de Gemeenschappelijke preventiedienst van het GO!</p> <ul style="list-style-type: none"> • informatie. 	<p>Manuela PANNIER 0488/70.06.61 manuela.pannier@sterkescholen.be</p>
<p>De Inspectie voor toezicht op het Welzijn op het werk</p>	<p>http://www.meta.fgov.be/defaultTab.aspx?id=36421</p>
<p>Arbeidsauditeur en correctionele rechtbank</p>	<p>Adressen op te vragen bij de preventieadviseur psychosociaal welzijn.</p>

3.4 De interne procedure:

° Het verloop:

In eerste instantie wordt aangeraden om de vertrouwenspersoon te contacteren. Het personeelslid kan zich ook rechtstreeks wenden tot de preventieadviseur psychosociale aspecten van het werk.

Binnen de 10 kalenderdagen na dit eerste contact, moet het personeelslid gehoord worden en een eerste informatie ontvangen over de verschillende actiemogelijkheden die de interne procedure biedt.

Het personeelslid kan er voor kiezen **een informele oplossing** te zoeken hetzij door de interventie te vragen van de vertrouwenspersoon of de preventieadviseur psychosociale aspecten, bij een lid van de hiërarchische lijn, hetzij door aan de vertrouwenspersoon of preventieadviseur psychosociale aspecten te vragen om een verzoeningsprocedure op te starten met de aangeklaagde (en dit zelfs zonder dat er enige informatie wordt gegeven aan de werkgever). De vertrouwenspersoon of preventieadviseur psychosociale aspecten behandelt de klacht op een objectieve en vertrouwelijke manier. Zij zijn immers gebonden aan het beroepsgeheim. De vertrouwenspersoon of preventieadviseur psychosociale aspecten mag enkel handelen of andere personen betrekken met het voorafgaand akkoord van het personeelslid. Het verzoeningsproces vereist het akkoord van alle partijen.

Het personeelslid kan bij de vertrouwenspersoon eveneens een bemiddeling aanvragen. Alleen met de uitdrukkelijke toestemming van het personeelslid kan de vertrouwenspersoon of de preventieadviseur psychosociale aspecten een interventie doen. Dit kunnen ze onder meer doen door te gaan praten met de aangeklaagde, de collega's, de leidinggevenden, de (algemeen) directeur, de preventieadviseur-arbeidsgeneesheer of andere personen die kunnen helpen bij de oplossing van de klachten. Een verzoeningspoging vereist het akkoord en het engagement van alle partijen om naar een oplossing te zoeken.

Het zoeken naar een oplossing op informele wijze heeft als ultieme doel het ontoelaatbaar gedrag te stoppen zonder dat er een confrontatie komt tussen klager en aangeklaagde. Alle betrokken partijen mogen hierbij hun versie van de feiten geven waarbij ze kunnen rekenen op discretie en waaraan geen sancties verbonden zijn.

Indien de informele weg niet tot de gewenste resultaten leidt, kan het personeelslid een **met redenen omklede klacht** indienen bij de vertrouwenspersoon of de preventieadviseur psychosociale aspecten, nadat het personeelslid een persoonlijk onderhoud heeft gehad met één van deze personen. Dit onderhoud is verplicht. Vanaf het neerleggen van een met redenen omklede klacht wordt er op een formele manier gezocht naar een oplossing.

In de informele fase blijft het verloop van de klachtenbehandeling grotendeels in handen van de klachtmelder. Zodra de formele procedure wordt gestart, bepaalt de preventieadviseur psychosociaal welzijn en/of de werkgever het verdere verloop.

Het personeelslid kan er ook voor kiezen om onmiddellijk een met redenen omklede klacht in te dienen, zonder op een informele wijze een oplossing te zoeken. In dit geval zal het personeelslid eveneens, vooraleer hij/zij deze de klacht indient, een persoonlijk gesprek moeten hebben met de vertrouwenspersoon of de psychosociale preventieadviseur. Dit gesprek moet plaatsvinden binnen een termijn van 10 kalenderdagen vanaf het ogenblik dat je de wens hebt geuit om een met redenen omklede klacht in te dienen.

De **met redenen omklede klacht** is een door het personeelslid ondertekend en gedateerd document dat de volgende elementen bevat:

- het verzoek aan de algemeen directeur en de raad van bestuur van de Scholengroep om maatregelen te treffen om een einde te stellen aan de feiten;
- de nauwkeurige beschrijving van de feiten die volgens het personeelslid beantwoorden aan de door de wet omschreven feiten van geweld, pesterijen of ongewenst seksueel gedrag op het werk;
- het ogenblik en de plaats waarop elk van die feiten zich heeft voorgedaan;
- de identiteit van de aangeklaagde.

Het personeelslid ontvangt een kopie van de met redenen omklede klacht die ondertekend wordt door de persoon die de klacht in ontvangst neemt, hetzij de vertrouwenspersoon, hetzij de

bevoegde preventieadviseur. Deze kopie geldt als ontvangstbewijs en vermeldt dat het persoonlijk gesprek heeft plaatsgevonden.

Indien de met redenen omklede klacht in ontvangst wordt genomen door de vertrouwenspersoon, zendt hij/zij die door aan de bevoegde preventieadviseur. Vanaf het ogenblik dat de met redenen omklede klacht is ingediend, geniet het personeelslid specifieke rechtsbescherming: de werkgever mag, behalve om redenen die vreemd zijn aan de klacht, de arbeidsverhouding van de werknemer niet beëindigen, en hij mag evenmin de arbeidsvoorwaarden van die werknemer op ongerechtvaardigde wijze eenzijdig wijzigen. De bewijslast van de bedoelde redenen en rechtvaardiging berust bij de werkgever, wanneer de werknemer wordt ontslagen of de arbeidsvoorwaarden eenzijdig worden gewijzigd binnen twaalf maanden na het indienen van de klacht.

Van zodra de preventieadviseur de met redenen omklede klacht heeft ontvangen, brengt hij de algemeen directeur en de raad van bestuur van de Scholengroep onmiddellijk op de hoogte van het feit dat het personeelslid bescherming geniet en deelt diens identiteit mee.

De algemeen directeur en de raad van bestuur van de Scholengroep geeft de preventieadviseur psychosociale aspecten de opdracht **een onpartijdig onderzoek** op te starten. Hierbij deelt de preventieadviseur psychosociale aspecten zo snel mogelijk aan de aangeklaagde de feiten mee die hem ten laste worden gelegd, hoort de getuigen en alle anderen van wie hij/zij vermoedt dat ze nuttige informatie kunnen verstrekken en onderzoekt de met redenen omklede klacht op een volledig onpartijdige manier. De aangeklaagde en de getuigen ontvangen een kopie van hun verklaring. Op basis van de bevindingen uit het onderzoek geeft de preventieadviseur psychosociale aspecten de algemeen directeur en de raad van bestuur van de Scholengroep binnen drie maanden een schriftelijk advies over de te nemen maatregelen. De algemeen directeur en de raad van bestuur van de Scholengroep zijn verplicht om de gepaste acties te nemen om het geweld, de pesterijen of het ongewenst seksueel gedrag te doen ophouden.

Het personeelslid dat de met redenen omklede klacht heeft ingediend en de aangeklaagde worden geïnformeerd over de individuele maatregelen die kunnen genomen worden.

Als de interne procedure geen oplossing biedt, wendt de preventieadviseur psychosociaal aspecten zich, na akkoord van het betrokken personeelslid, tot de diensten voor Toezicht op het Welzijn op het Werk. De inspectiediensten zullen eveneens trachten de situatie te normaliseren aan de hand van de maatregelen die door de psychosociale preventieadviseur werden gesuggereerd of door andere maatregelen op te leggen.

° **Raadplegen van de vertrouwenspersoon of de preventieadviseur psychosociale aspecten :**

De vertrouwenspersoon en de preventieadviseur psychosociale aspecten kunnen geraadpleegd worden tijdens de werkuren.

De tijd besteed aan de raadpleging van de vertrouwenspersoon of de preventieadviseur wordt beschouwd als arbeidstijd en de verplaatsingskosten zijn ten laste van de werkgever.

° **Vertrouwelijkheid:**

De vertrouwenspersoon en de preventieadviseur psychosociale aspecten zijn gehouden tot het beroepsgeheim. Ze mogen geen informatie meedelen aan derden die ze ontvangen in het kader van hun functie, tenzij de wetgeving het hen toelaat.

De werkgever, de leden van de hiërarchische lijn en de personen die gehoord worden door de preventieadviseur psychosociale aspecten verbinden zich ertoe absolute discretie in acht te nemen betreffende de betrokken partijen, de eventuele feiten en de omstandigheden waarin de feiten zich hebben voorgedaan.

° **Tuchtsancties:**

Zonder afbreuk te doen aan de regels die van toepassing zijn in geval van ontslag en de sancties die zouden opgelegd worden in geval van een gerechtelijke actie, kan de persoon die beschuldigd wordt van geweld, ongewenst seksueel gedrag of pesterijen op het werk, of de persoon die misbruik heeft gemaakt van de klachtenprocedure, een straf krijgen zoals vermeld in dit arbeidsreglement.

Wanneer een personeelslid het slachtoffer is van ontoelaatbaar gedrag gesteld door personen die extern zijn aan onze organisatie zoals ouders of leveranciers, heeft het personeelslid het recht hierover een verklaring af te leggen die wordt genoteerd en opgenomen in een speciaal register. De verklaring omvat een beschrijving en de data van de feiten. De identiteit van het personeelslid hoeft niet vermeld te worden. De verklaring wordt normaliter opgenomen door de vertrouwenspersoon. Het register wordt door de vertrouwenspersoon bijgehouden. Deze verklaring staat niet gelijk met het indienen van een met redenen omklede klacht. Ze dient enkel ter verbetering van de preventie van deze feiten in de organisatie.

Alleen de werkgever, de bevoegde preventieadviseur, de diensten belast met het Toezicht op het Welzijn op het Werk en de vertrouwenspersoon hebben toegang tot dit register. De verklaringen worden gedurende 5 jaar bijgehouden vanaf de dag waarop het personeelslid zijn verklaring heeft laten optekenen.

° **Psychologische ondersteuning:**

De werkgever waakt erover dat de personeelsleden die het slachtoffer zijn van een daad van geweld op het werk vanwege derden passende psychologische ondersteuning krijgen van gespecialiseerde diensten of instellingen.

3.5 De externe procedures:

Het personeelslid kan zich ook rechtstreeks, zonder een beroep te doen op de interne procedure, wenden tot de inspectie belast met het toezicht op het welzijn van het werk van de Federale Overheidsdienst Werkgelegenheid, Arbeid en Sociaal Overleg en beschikt ook over de mogelijkheid een rechtsvordering in te stellen bij een bevoegd rechtscollege. Desondanks zal het personeelslid verzocht worden de interne procedure te doorlopen. Meer informatie over deze wetgeving vindt u op de website van de Federale Overheidsdienst (FOD) Werkgelegenheid, Arbeid en Sociaal Overleg: <http://www.werk.belgie.be>.

De contactgegevens van de regionale directie van het Toezicht op het Welzijn op het Werk zijn terug te vinden op <http://www.werk.belgie.be/defaultTab.aspx?id=36421>.

Hoofdstuk XV tris: Gezondheidsbeleid en rookverbod

Artikel 29

Er geldt een absoluut en permanent verbod op het roken van producten op basis van tabak of van soortgelijke producten (lees: vaperen en dergelijke) op het domein (van de vestigingsplaatsen) van de instellingen, zowel in de gesloten als de open plaatsen.

Artikel 30

Een door een bevoegde hiërarchische overste vastgestelde overtreding van de bepalingen van artikel 30 wordt gesanctioneerd door toepassing van artikel 12 van het decreet van 27 maart 1991 betreffende de rechtspositie van bepaalde personeelsleden van het GO!

Hoofdstuk XVquater: Alcohol- en drugsbeleid

Artikel 31

De Scholengroep voert een preventief alcohol- en drugsbeleid. De beleidsverklaring en de concrete maatregelen daaromtrent worden als bijlage bij dit arbeidsreglement gevoegd.

Hoofdstuk XVI: Slotbepalingen

Artikel 32

Over het model voor dit arbeidsreglement werd een protocol van akkoord afgesloten in gezamenlijke vergaderingen van het tussencomité van het centrale niveau voor de personeelsleden van het GO! onderwijs van de Vlaamse Gemeenschap en de tussencomités van Scholengroepen met de representatieve vakorganisaties op 5 mei 2004, op 4 maart 2010 en op 5 juni 2012.

Artikel 33

Dit arbeidsreglement bevat de arbeidsvoorwaarden zoals ze zijn vastgesteld op 1 september 2022

Oostende, 1 juni 2020

Oostende, 1 juni 2020

Ann Van Riet

De directeur GO! SBSO Ter Zee

Chris Vandecasteele

Algemeen directeur Scholengroep Stroom. Sterke scholen (nr. 27)

Bram Vermeulen

De directeur GO! SBSO De Branding

Bijlage Artikel 1 S4

Personeelsleden tewerkgesteld binnen de categorie ICT-coördinator en als personeelslid aangesteld in de onderwijssector kunnen tewerkgesteld worden in alle instellingen en hun vestigingsplaatsen van de Scholengroep.

Instelling	Adres
GO! basisschool Europa Bredene	Europastraat 1 - 8450 Bredene
GO! basisschool De Zandlopertjes Bredene	Schoollaan 10 - 8450 Bredene
GO! basisschool De Klimop Gistel	Putbekestraat 30 - 8470 Gistel
GO! basisschool De Lettertuin Koekelare	Ringlaan 18 - 8680 Koekelare
GO! basisschool De Groeiboorn Oostende	H. Serruyslaan 28 - 8400 Oostende
GO! Leefschool De Vlieger Oostende	Rogierlaan 12 - 8400 Oostende
GO! Basisschool Stene Oostende	Steensedijk 352 - 8400 Oostende
GO! basisschool Vogelzang Oostende	Haverstraat 9 - 8400 Oostende
GO! basisschool Arnoldus Oudenburg	Brouwerijstraat 8 - 8460 Oudenburg
GO! Basisschool Hendrik Conscience Oostende	Stuiverstraat 81 - 8400 Oostende
GO! basisschool de morootjes Oostende	Thomas van Loostraat 56 - 8400 Oostende
GO! basisschool Kroonlaan Oostende	Kroonlaan 18 - 8400 Oostende
GO! basisschool De Puzzel Oostende	Zandvoordedorpstraat 53 - 8400 Oostende
GO! basisschool August Vermeylen Oostende	Schermplantenstraat 36 - 8400 Oostende
GO! Freinetschool De Zonnebloem Oostende	Ieperstraat 35 - 8400 Oostende
GO! MPI De Vloedlijn Oostende	Maurits Sabbestraat 2 - 8400 Oostende
GO! atheneum Centrum Oostende	L. Spilliaertstraat 31 - 8400 Oostende
GO! Atheneum Pegasus Oostende	Steensedijk 495 - 8400 Oostende
GO! Atlas atheneum Gistel	Callaertswalledreef 8 - 8470 Gistel
GO! Da Vinci Atheneum Koekelare	Moerestraat 20 - 8680 Koekelare
GO! Ensorinstituut Oostende	Generaal Jungbluthlaan 4 - 8400 Oostende
GO! technisch atheneum Vesaliusinstituut Oostende	Leffingestraat 1 - 8400 Oostende
GO! MI Mercator Oostende	Mercatorlaan 15 - 8400 Oostende
GO! SBSO Ter Zee Oostende	Maurits Sabbestraat 2 - 8400 Oostende
GO! SBSO De Branding Oostende	Maurits Sabbestraat 8 - 8400 Oostende
GO! CLB Oostende	Hennepstraat 1 - 8400 Oostende

Bijlage Artikel 31bis

Een preventief alcohol- en drugsbeleid¹
in het GO! onderwijs van de Vlaamse
Gemeenschap (zoals toegepast in Scholengroep-aan-Zee)

¹Het beleid heeft betrekking op alle middelen (o.a. (il)legale drugs en medicatie) die een gedragsverandering met zich mee kunnen brengen en/of die een risico op afhankelijkheid van het product met zich mee dragen.

Inleiding

Op 1 april 2009 werd voor de privésector een nieuwe cao ondertekend rond een preventief alcohol- en drugsbeleid. Deze cao nr. 100 verplicht elke onderneming in de privésector om een dergelijk beleid te voeren en zo werkgevers en werknemers te responsabiliseren.

Op basis van de Welzijnswet van 1996 en het KB van 27 maart 1998 zijn ook de werkgevers uit de openbare sector verplicht om een welzijnsbeleid te voeren. Dat beleid moet zoveel mogelijk risico's voorkomen en/of de schade beperken wanneer er zich toch risico's voordoen.

Het gebruik van alcohol en andere drugs op de werkvloer beïnvloedt het welzijn en de veiligheid van werknemers en derden. Een adequaat welzijnsbeleid moet bijgevolg ook gericht zijn op het voorkomen van alcohol- en drugsmisbruik op de werkvloer.

De hiernavolgende tekst werd ontworpen door een projectgroep, in samenwerking met de Vereniging voor Alcohol- en andere Drugproblemen vzw (VAD). Deze projectgroep was representatief samengesteld uit vertegenwoordigers van de Coördinatieraad van Algemeen directeurs (Co-RA), de vakbondsorganisaties en verschillende administratieve diensten van het GO! (juridische dienst, Bijzondere maatregelen, Coördinatie regelgeving, Gemeenschappelijke preventiedienst).

Met deze tekst wil het GO! onderwijs van de Vlaamse Gemeenschap preventief de basis leggen om een alcohol- en drugsbeleid (A&D-beleid) uit te werken en te implementeren in de scholengroepen. Dit beleid moet het disfunctioneren op het werk als gevolg van alcohol- of ander drugsgebruik voorkomen, bespreekbaar maken en verhelpen. Het alcohol- en drugsbeleid binnen het GO! heeft als doel het welzijn en de veiligheid van alle personeelsleden te bevorderen.

Het eerste deel omvat een beleidsverklaring die werd goedgekeurd op de gezamenlijke vergadering van de tussencomités van de scholengroepen en het tussencomité van het centrale niveau van 19 oktober 2010. Omdat de doelstellingen van deze beleidsverklaring algemeen gelden, moet elke Scholengroep deze beleidsverklaring opnemen. We raden elke Scholengroep aan om deze beleidsverklaring grondig te bespreken en de intenties ervan concreet uit te voeren.

Het tweede deel van de tekst beschrijft hoe de scholengroepen de beleidsverklaring verder kunnen uitwerken op basis van vier pijlers:

- algemene regels opstellen in verband met de beschikbaarheid en het gebruik van alcohol en andere drugs tijdens het werk;
- de procedures bepalen die gevolgd worden wanneer men vaststelt dat iemand disfunctioneert of de veiligheid voor zichzelf en anderen in het gedrang brengt door mogelijk alcohol- en ander druggebruik;
- een kader van hulpverlening creëren;
- voorlichtings- en vormingsinitiatieven voorstellen voor de personeelsleden, de leidinggevenden en andere betrokkenen.

Deze 4 pijlers vormen een geheel: de ene pijler is niet meer belangrijk dan de andere, ze zijn alle vier noodzakelijk om een effectief beleid te realiseren. Wij raden aan om de beleidsverklaring als bijlage op te nemen in het arbeidsreglement en eveneens de concrete maatregelen daaraan toe te voegen.

Deel 1: Beleidsverklaring

1. Algemene doelstelling

Met onderstaande beleidsverklaring wensen de scholengroepen van het GO! onderwijs van de Vlaamse Gemeenschap te anticiperen op de mogelijkheid dat cao nr. 100 over een preventief alcohol- en drugsbeleid in de onderneming wordt uitgebreid naar de openbare sector.

Cao nr. 100 verplicht elke organisatie in de privésector om tegen uiterlijk 1 april 2010 over een preventief alcohol- en drugsbeleid te beschikken.

Deze beleidsverklaring is in principe algemeen geldend. De uitwerking van maatregelen en procedures is gebeurd op basis van de praktijkervaringen van de projectgroep. Deze kunnen in elke Scholengroep verder concreet uitgewerkt worden. Daarbij moet rekening worden gehouden met de cultuur en de specifieke arbeidsomstandigheden en arbeidsinhoud.

2. Specifieke doelstellingen

Het voeren van een beleid om het welzijn en de veiligheid van onze personeelsleden tijdens het werk te bevorderen, is een geïntegreerd onderdeel van het algemeen beleid van het GO! onderwijs van de Vlaamse Gemeenschap.

Het gebruik van alcohol en/of andere drugs op het werk kan de veiligheid, de gezondheid en het welzijn van het personeel en zijn omgeving negatief beïnvloeden. Het kan ook schadelijk zijn voor de productiviteit en de kwaliteit van het werk en voor het imago van Scholengroep-aan-Zee en van ons net. Door een alcohol- en drugsbeleid binnen het GO! uit te werken, willen wij het welzijn en de veiligheid van de personeelsleden bevorderen.

Onze personeelsleden behartigen het belang van het onderwijs, van de leerlingen, de cursisten en de consultants. Zij werken in een pedagogische en didactische context. Alcohol- en drugsgebruik houdt duidelijke risico's in voor de veiligheid van de leerlingen, cursisten, consultants, collega's, ouders, voordrachthouders, bezoekers. Vanuit deze context is een expliciet preventief alcohol- en drugsbeleid met een nultolerantie inzake gebruik noodzakelijk.

Hiermee wordt een voorbeeldfunctie gesteld voor leerlingen, cursisten, ouders, voordrachthouders, bezoekers, klanten en personeelsleden van aannemers binnen onze instelling. De nadruk wordt gelegd op een preventieve aanpak. Het GO! onderwijs van de Vlaamse Gemeenschap en Scholengroep-aan-Zee willen met dit beleid het disfunctioneren op het werk als gevolg van alcohol- en/of drugsgebruik bespreekbaar maken, voorkomen en verhelpen.

Er worden duidelijke regels uitgewerkt over de beschikbaarheid en het gebruik van alcohol en andere drugs op het werk. In de verdere ontwikkeling van het beleid wordt ook aandacht besteed aan voorlichtingsactiviteiten en vormingsinitiatieven om alle personeelsleden te informeren en te sensibiliseren. Er zullen praktische procedures uitgewerkt worden om te ageren als er zich toch problemen door alcohol- en/of ander drugsgebruik voordoen. De hulpverleningsmogelijkheden zullen hierbij nader omschreven worden.

Het alcohol- en/of drugsbeleid binnen het GO! steunt op onderstaande uitgangspunten en doelstellingen:

- het beleid geldt voor iedereen;
- het beleid houdt een verbod in op het gebruik van alcohol en/of andere drugs tijdens het werk en voorkomt dat medewerkers zich op het werk aanmelden onder invloed van alcohol of drugs;
- na het goedkeuren van deze beleidsverklaring zullen in een tweede fase de omstandigheden en de voorwaarden afgesproken worden waaronder afwijkingen op dit principieel verbod mogelijk zijn (denk aan school- of personeelsfeest, scholen met horecaopleidingen, hotelscholen, centra voor volwassenenonderwijs, ...);
- voor veiligheidsfuncties of functies met verhoogde waakzaamheid zijn geen uitzonderingen mogelijk. Voor deze functies geldt een absolute nultolerantie;
- het beleid wil voorkomen dat sociaal gebruik (in de privésfeer) overgaat in probleemgebruik. Daarom zal er bijzondere aandacht gaan naar het zo vroeg mogelijk herkennen van probleemsituaties, met extra aandacht voor de bepalende rol van de "*hiërarchische lijn*" hierin;
- het beleid stelt het functioneren, de werkomgeving en de werkrelaties centraal. Dit betekent dat de "*hiërarchische lijn*" het personeelslid niet confronteert met het (vermoedelijk) gebruik zelf, maar wel met de mogelijke gevolgen ervan, zowel voor zijn prestaties als voor zijn werkomgeving;

- het beleid leunt aan bij de structuren en instrumenten die voorhanden zijn om het functioneren te bespreken (cfr. arbeidsreglement, functiebeschrijving, orde- en tuchtprocedure en ontslag);
- het beleid heeft betrekking op alle middelen die een gedragsverandering met zich mee kunnen brengen en/of die een risico op afhankelijkheid van het product inhouden. Het gaat dus meer bepaald over alcohol, drugs en medicatie die het functioneren negatief beïnvloeden;
- het beleid wil een aanpak uitschrijven voor zowel acuut als chronisch overmatig gebruik. De aandacht wordt dus niet enkel op de afhankelijkheidsproblematiek gericht maar ook op eenmalig of incidenteel overmatig gebruik. Er zal werk gemaakt worden van een procedure die moet gevolgd worden wanneer bij een personeelslid alcohol- en/of ander druggebruik wordt vastgesteld. De procedure beschrijft de werkwijze voor het vervoer van de betrokkene naar huis, zijn begeleiding en de kostenregeling;
- behandeling van personeelsleden met een afhankelijkheidsproblematiek berust op vrijwillige basis. Het verbeteren van het eigen functioneren blijft een plicht van de werknemer zelf;
- in overleg met de preventiedienst(en) en de curatieve sector wordt een aanpak uitgewerkt voor de adequate opvang en begeleiding van probleemgebruikers. Een informeel gesprek met de vertrouwenspersoon is ten allen tijde mogelijk op dezelfde wijze als bepaald in het arbeidsreglement waar het gaat over grensoverschrijdend gedrag;
- het beleid is een meerkanalenbeleid (graduele aanpak). Als de werkprestaties niet verbeteren en eventuele begeleiding niet werkt, kunnen er sancties genomen worden zoals bepaald in het arbeidsreglement;

Bovenstaande doelstellingen en acties gelden voor alle personeelsleden, stagiairs en vrijwilligers van Scholengroep-aan-Zee.

Scholengroep-aan-Zee is van mening dat de uitvoering van dit alcohol- en/of drugsbeleid een gedeelde verantwoordelijkheid is van alle personeelsleden. Wij verwachten dan ook dat iedereen, binnen de hem of haar toebedeelde taken en verantwoordelijkheden, deze doelstellingen en acties mee helpt realiseren. Iedereen zal de nodige informatie, opleiding en middelen krijgen om dit aan te kunnen.

Het gebruik van testen, zoals ademtesten en psychomotorische testen, kan door elke Scholengroep worden toegepast onder bepaalde voorwaarden en in overleg met de vakorganisaties. Hiertoe zullen, samen met de vakorganisaties, de beperkende voorwaarden, de procedures en de werkwijze moeten worden bepaald.

Deel 2: Concrete uitvoering van een preventief alcohol- en drugbeleid volgens 4 pijlers

Een preventief alcohol- en drugsbeleid bestaat uit 4 pijlers: alle 4 zijn ze belangrijk om de doelstellingen van een beleid te realiseren.

1. Regels voor gebruik en beschikbaarheid van alcohol en andere drugs op het werk

1.1. Gebruik en beschikbaarheid van alcohol op het werk

Alle personeelsleden moeten op een normale manier kunnen functioneren wanneer ze zich aanmelden op het werk. Alcoholgebruik kan leiden tot disfunctioneren.

1.1.1. Algemene regel

Het gebruik van alcoholische dranken is niet toegestaan tijdens de werkuren.

Alcoholgebruik buiten de werksituatie mag niet tot disfunctioneren leiden.

De volgende algemene regel geldt:

- er is geen alcohol ter beschikking in de instelling;

- er wordt geen alcohol ter beschikking gesteld door het instellingshoofd;
- er wordt geen alcohol ter beschikking gesteld door de personeelsleden.

1.1.2. Uitzonderingen

Enkel in de hieronder beschreven situaties en met inachtneming van de vermelde voorwaarden is het gebruik van alcoholische dranken toegestaan.

1.1.2.1. Specifieke voorwaarden

- het instellingshoofd geeft toestemming voor de activiteit;
- het instellingshoofd wijst een verantwoordelijke aan;
- het instellingshoofd regelt de beschikbaarheid van alcoholische dranken.

1.1.2.2. Voor het realiseren van de leerplandoelstellingen kan er, onder de bovenstaande voorwaarden, alcohol ter beschikking worden gesteld. **Zie hiervoor de afsprakennota van de instelling.**

1.1.2.3. Sociale gelegenheden

- de sociale gelegenheden waarop alcohol mag gebruikt worden, zijn duidelijk omschreven (bijvoorbeeld: pensioen, verjaardag, huwelijk, geboorte, ...);
- het tijdstip en de duur van de sociale activiteit zijn duidelijk afgesproken;
- wij raden aan om de sociale activiteit niet tijdens de middagpauze of tijdens de normale aanwezigheid van leerlingen en cursisten te organiseren. Het instellingshoofd (eventueel de algemeen directeur) houdt toezicht op het nakomen van deze afspraken;
- het aanbod van niet-alcoholische dranken is voldoende;
- er worden geen alcoholische dranken van meer dan 22° geschonken;
- aan personeelsleden die grensoverschrijdend gedrag vertonen wordt het gebruik van alcoholische dranken ontzegd;
- de regelgeving inzake alcoholgebruik wordt kenbaar gemaakt bij het opmaken van contracten met derden;
- tijdens professionele contacten van het instellingshoofd met derden;
- ...

1.1.3. Aanbevelingen

1.1.3.1. Meerdaagse schooluitstappen²

Inzake alcoholgebruik tijdens meerdaagse schooluitstappen gelden de volgende aanbevelingen:

- het personeelslid heeft een voorbeeldfunctie ten aanzien van leerlingen, cursisten en derden;
- het alcoholgebruik van het personeelslid wordt afgeraden, het mag niet van die aard zijn dat zijn functioneren negatief beïnvloed wordt.

1.1.3.2. Bij het verhuur van lokalen van de instelling worden de regels inzake beschikbaarheid en gebruik van alcohol bij sociale activiteiten opgenomen in het contract.

1.1.3.3. Bij aannemingscontracten wordt er verwezen naar de regels inzake beschikbaarheid en gebruik van alcohol op de werkvloer en naar de procedure 'werken met derden'.

1.1.3.4. Een voertuig besturen

Alle personeelsleden moeten normaal kunnen functioneren wanneer ze zich aanmelden op het werk. Personeelsleden die na het werk alcohol drinken op gelegenheden georganiseerd

² Eendaagse of buitenschoolse activiteiten worden beschouwd als een lesdag waarbij de algemene regels gelden.

door of met toestemming van het instellingshoofd doen er goed aan om zoveel mogelijk te zorgen voor alternatief vervoer (carpoolen, taxi, ...).

Let op: de verkeerswetgeving bepaalt dat een alcoholpercentage van meer dan 0,5 promille strafbaar is en dat er een nultolerantie inzake illegale drugs geldt.

1.1.4. Veiligheidsfuncties of functies met verhoogde waakzaamheid³

Deze personeelsleden oefenen een (veiligheids)functie uit (in situaties waar de veiligheid en de gezondheid van andere personeelsleden, leerlingen, cursisten of derden in het gedrang kunnen komen) of een functie die een verhoogde waakzaamheid vereist.

Voor deze personeelsleden geldt in het GO! onderwijs van de Vlaamse Gemeenschap een nultolerantie inzake alcoholgebruik bij het uitoefenen van hun taak. Zij mogen onder geen enkele voorwaarde alcohol drinken als ze nadien nog moeten werken. Zij kunnen geen gebruik maken van de uitzonderingen in 1.1.2.

Enkele voorbeelden van veiligheidsfuncties en functies met verhoogde waakzaamheid:

- bestuurders van voertuigen of vaartuigen;
- begeleiders in voertuigen of vaartuigen;
- personeelsleden die op hoogte werken en die werken uitvoeren met verhoogde risico's;
- personeelsleden die machines bedienen;
- gemachtigde toezichters.

1.2. Gebruik en beschikbaarheid van medicatie op het werk

1.2.1. Het beleid heeft betrekking op alle middelen die een gedragsverandering met zich mee kunnen brengen en/of die een risico op afhankelijkheid van het product met zich mee dragen. Hierbij gaat het vooral om psychofarmaca (slaap- en kalmeermiddelen, antidepressiva, samengestelde pijnstillers). Het onoordeelkundig en/of niet voorgeschreven gebruik van psychofarmaca op de werkvloer is niet toegestaan.

1.2.2. Het instellingshoofd (eventueel de algemeen directeur) stelt geen medicatie ter beschikking.

1.2.3. Uitzondering: in schepen dient een apotheek aanwezig te zijn, zoals bepaald door de vigerende wetgeving.

³ KB 28 mei 2003, art. 2 "

- 1) *Veiligheidsfunctie: Elke werkpost waar gebruik wordt gemaakt van arbeidsmiddelen, waar motorvoertuigen, kranen, rolbruggen, hijstoestellen van welke aard ook, of machines die gevaarlijke installaties of toestellen in werking zetten, bestuurd worden of nog waar dienstwapens worden gedragen voor zover het gebruik van die arbeidsmiddelen, het besturen van die werktuigen en installaties of het dragen van die wapens de veiligheid en gezondheid van andere werknemers van de onderneming of ondernemingen in gevaar kan brengen.*
- 2) *Functie met verhoogde waakzaamheid: elke werkpost die bestaat uit het permanent toezicht op de werking van een installatie en waar een gebrek aan waakzaamheid tijdens de uitvoering van het toezicht, de veiligheid en gezondheid van andere werknemers van de onderneming of van ondernemingen van buitenaf in gevaar kan brengen;*

1.2.4. Het is aangewezen geen voertuig, vaartuig of machine te besturen indien de behandelend geneesheer en/of de bijsluiter dit afraden.
Personeelsleden worden via informatie bewust gemaakt van de mogelijke effecten van medicatiegebruik (eventueel in combinatie met andere drugs) op hun functioneren.

1.3. Gebruik en beschikbaarheid van illegale drugs op het werk

1.3.1. Illegale drugs binnenbrengen, verdelen en/of verkopen zijn strafbare feiten en dus nooit toegestaan in een school/instelling. Ook het bezit van de wettelijk gedoogde hoeveelheid cannabis is niet toegestaan.

1.3.2. Het gebruik en/of onder invloed zijn van illegale drugs tijdens de werkuren is niet toegestaan.

1.3.3. Voor illegale drugs geldt er een nultolerantie in het verkeer.

2. Interventieprocedures

Met deze interventieprocedures willen we zo snel mogelijk adequaat optreden en/of herhaling voorkomen van functioneringsproblemen door (vermoedelijk) misbruik van alcohol en/of andere drugs.

2.1. Optreden in een acute situatie

Een personeelslid heeft zoveel alcohol, medicatie en/of drugs gebruikt dat hij/zij niet meer in staat is om te werken. Acute situaties (dronkenschap, onder invloed zijn van andere drugs) doen zich meestal slechts éénmaal voor.

2.1.1. Duidelijke vaststelling van werkonbekwaamheid en een snelle verwijdering van de werkvloer is nodig:

- uit het gedrag van de betrokkene blijkt dat hij/zij in de huidige omstandigheden niet kan functioneren. In dat geval gaat men uit van het appreciatierecht van het personeelslid dat deze vaststelling doet. Hierbij is er met andere woorden geen sprake van bewijslast;
- werkonbekwaamheid en de urgentie om snel in te grijpen hebben tot gevolg dat de betrokkene moet stoppen met het uitvoeren van zijn/haar taken en van de werkvloer weggehaald moet worden;

[een instelling kan dit verder op maat uitwerken: een personeelslid kan bijvoorbeeld tijdelijk verwijderd worden en in een afzonderlijk lokaal verblijven, als dit beschikbaar is.]

- **snel handelen is noodzakelijk** (o.a. uit veiligheidsoverwegingen, zowel voor de betrokkene zelf als voor zijn omgeving):
 - vaststellen dat de betrokkene niet meer in staat is om zijn/haar taken op een veilige en degelijke manier uit te voeren;
 - het instellingshoofd op de hoogte brengen;
 - de nodige maatregelen nemen om de veiligheid van iedereen te waarborgen;
 - de betrokkene op een serene manier van de werkplek weghalen (met hulp van de collega's als dit nodig blijkt).

Belangrijk: als de betrokkene een leidinggevende is, wordt de hogere hiërarchie ingelicht, die hierin verder optreedt.

- Mogelijke reacties van de betrokkene:

→ **De betrokkene gaat vrijwillig mee naar een afzonderlijk lokaal:**

Het instellingshoofd stelt alles in het werk om de betrokkene op een veilige manier naar huis te brengen. Bij voorkeur wordt er gekozen voor een taxi.

→ **De betrokkene weigert mee te gaan:**

- het instellingshoofd kan een beroep doen op een derde persoon om de betrokkene alsnog te overtuigen;
- als de betrokkene blijft weigeren, roept het instellingshoofd getuigen om de weigering te laten vaststellen;
- als de betrokkene blijft weigeren, kan men de bevoegde ordediensten en/of hulpdiensten inroepen.

Belangrijk: in alle omstandigheden moet de betrokkene veilig thuis geraken. Al het mogelijke wordt gedaan om de betrokkene niet zelf te laten rijden. Eventueel wordt hij naar zijn thuisadres gebracht. Indien nodig roept men de bevoegde orde- of hulpdiensten in. Eventuele vervoerskosten zijn dan ten laste van de betrokkene.

2.1.2. Het instellingshoofd heeft kort na het voorval een gesprek met betrokkene

- dit gesprek vindt zo snel mogelijk en uiterlijk na één week plaats nadat de betrokkene terug aan het werk is gegaan;
- het instellingshoofd bespreekt het incident met de betrokkene en toetst de gebeurtenis af;
- als uit het gesprek blijkt dat er een probleem is, stelt het instellingshoofd duidelijk dat dergelijke feiten niet getolereerd worden. Het instellingshoofd waarschuwt de betrokkene voor mogelijke zware gevolgen bij herhaling (zie eventueel ook procedure chronisch misbruik) en licht eventueel de betrokkene in over het bestaande hulpverleningsaanbod (zie 3. Hulpverlening);
- dan wordt er van dit gesprek een verslag gemaakt volgens de afspraken en procedures die in de Scholengroep gelden. Het verslag wordt voorzien van een datum en ondertekend door de aanwezige partijen. Dergelijke incidenten worden in een registratiesysteem opgenomen;
- als bij een incident door alcohol- en/of drugsmisbruik de feiten of gevolgen dermate ernstig zijn, stelt men de procedures in zoals beschreven in het Decreet Rechtspositie van 27 maart 1991. Voor Scholengroep-aan-Zee uitgewerkt in het document 2009 06 24 Afspraken SGR27 i.v.m. functiebeschrijving en evaluatie.

2.2. Optreden in een chronische situatie

Een personeelslid functioneert al enige tijd minder goed tot slecht, vermoedelijk door misbruik van alcohol, medicatie en/of drugs; of een personeelslid verschijnt vaker op het werk onder kennelijke invloed van alcohol, medicatie en/of drugs, zonder dat er zich noodzakelijkerwijze functioneringsproblemen voordoen.

- Binnen de Scholengroep zijn er afspraken gemaakt over hoe men het disfunctioneren van personeelsleden aanpakt. Die afspraken blijven geldig, ongeacht de oorzaak van het disfunctioneren; ze gelden dus ook voor het disfunctioneren door misbruik van alcohol, medicatie en/of drugs. De krachtlijnen hiervan zijn functioneringsgesprekken, coaching en evaluatie.
 - voor het statutair personeel past die aanpak in de uitvoering van de bepalingen in het Decreet Rechtspositie (DRP) in verband met de functiebeschrijving en de evaluatie;
 - voor het contractueel personeel gaat het om de eigen procedure die de Scholengroep heeft aangenomen om het functioneren van zijn contractueel personeel te evalueren en op te volgen;

- de gangbare tuchtmaatregelen gelden voor elke vorm van grensoverschrijdend gedrag, dus ook voor grensoverschrijdend gedrag door misbruik van alcohol, medicatie en/of drugs (eventueel kan men het gebruik zelf als 'grensoverschrijdend' kwalificeren);
- als een personeelslid met een veiligheidsfunctie zijn functie niet meer kan uitoefenen, kan men de arbeidsgeneesheer inschakelen. Die zal dan adviseren welke functie(s) het personeelslid wel nog kan uitoefenen.

Bij de begeleiding van een personeelslid bij wie men een chronisch misbruik van alcohol, medicatie of drugs vermoedt, gelden de hiernavolgende principes.

- eigen aan de aanpak is het besef dat een personeelslid met een drank-, medicatie- en/of drugprobleem zijn functioneren of zijn gedrag niet in zijn eentje kan veranderen, maar hulp nodig heeft, en dat bij dit personeelslid zelf vaak enig 'probleeminzicht' ontbreekt;
- precies daarom komt het erop aan zeer scherpe grenzen te trekken en te bewaken: afspraken die gemaakt zijn tijdens functioneringsgesprekken, moeten worden nagekomen. Elk disfunctioneren en elk grensoverschrijdend gedrag dat rechtstreeks of onrechtstreeks verband houdt met drank-, medicatie- en/of drugsmisbruik, moet ten aanzien van het personeelslid als zodanig worden geduid. Elke keer moet men er de nadruk op leggen dat de betrokkene in een negatieve spiraal terechtgekomen is en dat hij daar enkel uit raakt, als hij zich laat helpen of verzorgen. Men stelt hem voor contact op te nemen met de interne hulpverlener, die hem in vertrouwen kan informeren. Men kan hoe dan ook de betrokkene niet verplichten hulp te zoeken. Het blijft dus bij informeren (zie 3. Hulpverlening), aansporen en aanmoedigen;
- de frequentie van de functioneringsgesprekken en de intensiteit van de coaching worden dan ook door twee factoren bepaald. Enerzijds is er de wijze waarop het disfunctioneren evolueert, de frequentie waarmee de incidenten door alcohol-, medicatie- en/of druggebruik zich voordoen (het vóórkomen van dronkenschap, of onder kennelijke invloed zijn van drugs en/of medicatie). Anderzijds zijn er de acties die de betrokkene zelf onderneemt om aan de afhankelijkheid van alcohol, medicatie en/of drugs te ontsnappen. Hoe frequenter de klachten over het disfunctioneren, hoe intensiever de coaching; hoe meer het personeelslid er blijk van geeft zelf actief aan zijn situatie te werken, hoe minder de coach hem moet opvolgen;
- ook het personeelslid dat zich laat behandelen en actief meewerkt aan de hulp die wordt geboden, verdient blijvende aandacht. De functioneringsgesprekken krijgen dan uiteraard een ander doel. Het gaat er dan meer om het personeelslid in zijn strijd bij te staan en te bemoedigen. Het eventuele disfunctioneren blijft op de agenda, maar punten waar verbetering in het functioneren merkbaar zijn worden als positief ondervonden;
- met een personeelslid dat voor zijn behandeling langere tijd afwezig is, wordt het best (tenminste als betrokkene dat wenst) contact gehouden. Dat contact is hoe dan ook nodig in de periode voor betrokkene het werk hervat en moet worden onderhouden tijdens het hele re-integratieproces. Dergelijke contacten kunnen verlopen via de hiërarchische lijn, of via een interne hulpverlener, elk met respect voor zijn eigen rol. Ook collega's kunnen daarin, al dan niet op een structurele wijze, een rol spelen;
- ook (psychosociale) nazorg is belangrijk. Ook als het middelengebruik gestopt of onder controle is, en betrokkene naar behoren functioneert, blijft opvolging noodzakelijk. Het is niet uit te sluiten dat betrokkene hervalt.

2.3. Derden

Iemand die het slachtoffer is van een collega met problematisch alcohol-, medicatie- en/of drugmisbruik, kan zich wenden tot zijn hiërarchische meerdere. Grijpt die niet in, of is het de hiërarchische meerdere zelf die het problematisch gedrag vertoont, dan kan men zich wenden tot een interne hulpverlener (bv. vertrouwenspersoon of preventieadviseur psychosociale aspecten). Die zal het dossier, vertrouwelijk, aan de algemeen directeur of de raad van bestuur van de Scholengroep bezorgen.

Iemand die vermoedt dat een collega onder invloed van alcohol, medicatie en/of drugs een acuut gevaar vormt voor leerlingen, personeel of anderen, neemt de nodige maatregelen om ieders veiligheid te waarborgen.

3. Hulpverlening

Dit onderdeel beschrijft tot wie een personeelslid, dat geconfronteerd wordt met functioneringsproblemen door alcohol- en/of drugmisbruik, zich kan wenden.

Hulpverlening gekoppeld aan de school/Scholengroep

- een dergelijk personeelslid kan zich steeds wenden tot zijn hiërarchische meerdere. Deze persoon kan het personeelslid advies geven en motiveren om zijn probleem aan te pakken. Of het personeelslid naar deze persoon toe gaat, is sterk afhankelijk van de functionele relatie tussen beiden. Voor wie deze rol wil opnemen is bijkomende vorming rond deze thematiek aangewezen (zie 4. Voorlichting en vorming);
- daarnaast zijn er de interne hulpverleners. Het gaat om de vertrouwenspersonen, de preventieadviseurs-arbeidsgeneesheren en preventieadviseurs psychosociale aspecten. Deze personen werken met vertrouwelijke gegevens en zijn gebonden door het beroepsgeheim. Zij geven advies, informeren en sensibiliseren. Bij persoonlijke conflicten voeren zij verkennende gesprekken en verwijzen ze indien nodig extern door (huisarts, centrum voor geestelijke gezondheidszorg, gespecialiseerde alcohol- en/of drughulpverleningsinstellingen). Interne hulpverleners kunnen eventueel al een inschatting maken van de problematiek en op vraag van het personeelslid eventueel de nodige contacten leggen met hulpverlening buiten de instelling;
- specifiek voor de preventieadviseur-arbeidsgeneesheer: elk personeelslid kan vragen om gezien te worden door de arbeidsgeneesheer. De arbeidsgeneesheer behandelt niet zelf maar motiveert het personeelslid om een behandeling te volgen bij een hulpverlener buiten de instelling (huisarts, AA, ...). Hij geeft de nodige informatie en contacteert zo nodig een externe hulpverlener. Hij kan ook de therapie die uit deze hulpverlening voortvloeit opvolgen.

Aanbeveling:

Wij raden aan om voor elk concreet geval in overleg met het betrokken personeelslid een samenwerking tussen de interne hulpverleners op te zetten. Het is in het belang van alle partijen om regelmatig overlegmomenten te plannen. Op die manier kan men de samenwerking stroomlijnen. Het doel van deze bijeenkomsten is:

- eenduidigheid brengen in de aanpak;
- inzicht verkrijgen in de verschillende expertises;
- ervaringen uitwisselen;
- gecoördineerde aanpak bespreken.

3.1. Hulpverlening buiten de instelling

Problemen met alcohol en andere drugs zijn vaak complex. Een snelle en definitieve oplossing vinden is vaak niet realistisch. Als er sprake is van afhankelijkheid gaat het meestal om een langdurig of chronisch probleem. Dan moet men zoeken naar een

geschikt behandeltraject waarbij afwisselend en/of gelijktijdig de nadruk ligt op 'genezen' of 'verzorgen': soms is vooral zorg en bescherming nodig, in andere gevallen ligt de nadruk op therapie of begeleiding en op nog andere momenten is er nood aan re-integratie. Het hulp- en zorgaanbod in Vlaanderen is zeer gevarieerd. Enkele van de meest toonaangevende en overkoepelende hulp- en/of zorgvormen worden hieronder opgesomd.

- de eerstelijnszorg: is de eerste, laagdrempelige, niet-gespecialiseerde stap in de georganiseerde hulpverlening. De eerste lijn staat het dichtst bij de bevolking en komt meestal als eerste in contact met de problematiek. Ze is ideaal geplaatst om problematisch middelengebruik op te sporen, in te schatten en door te verwijzen indien diepgaande begeleiding nodig is. Ze kan ook voor de nazorg instaan. Op de eerste lijn bevinden zich onder meer de huisartsen, de centra voor algemeen welzijnswerk (CAW), de jongerenadviescentra (JAC) en de openbare centra voor maatschappelijk werk (OCMW).;
- Anonieme Alcoholisten (AA): is een zelfhulpgroep van mannen en vrouwen die hun ervaring, kracht en hoop met elkaar delen om hun gemeenschappelijk probleem op te lossen en anderen te helpen bij het herstel van hun alcoholprobleem. De enige vereiste voor lidmaatschap is het verlangen om op te houden met drinken. Er zijn gelijkaardige zelfhulpgroepen zoals: Al-Anon (voor partners) en Al-Ateen (voor kinderen) (Tel.: 03 218 50 56); Toxan (medicatie, via AA: Tel.: 03 239 14 15); SOS Nuchterheid (alcohol, medicatie, illegale drugs en gokken) (Tel.: 09 330 35 25).;
- DrugLijn: geeft anoniem en laagdrempelig informatie en advies over alcohol- en/of andere drugsproblemen. Ze biedt ook een zicht op mogelijkheden in de alcohol- en/of drugshulpverlening en wie daar nood aan heeft verwijst ze op een degelijke wijze door. De DrugLijn werkt anoniem, objectief en vertrouwelijk: 078 15 10 20; elke weekdag tussen 10 en 20u;
- Centra voor geestelijke gezondheidszorg (CGG): de diverse centra voor geestelijke gezondheidszorg in Vlaanderen verschillen onderling sterk in graad van specialisatie in begeleiding en behandeling van problematisch middelengebruik. Enkele centra leggen zich al vele jaren toe op de problematiek van het gebruik van alcohol, medicatie, illegale drugs en/of het gokken. Het aanbod van mogelijke therapieën is erg gedifferentieerd;
- Gespecialiseerde alcohol- en/of drugshulpverleningsinstellingen (ambulant of residentieel). Een overzicht is te verkrijgen bij de DrugLijn;
- ...

4. Voorlichting en vorming

4.1. Voorlichting

Informatie en vormingen zorgen ervoor dat een beleid wordt toegepast: elk personeelslid moet worden geïnformeerd over de mogelijke gevolgen van alcohol en andere drugs op zijn (arbeids)gedrag. Verder krijgt elke medewerker toelichting bij de inhoud van het alcohol- en drugbeleid in het GO!. De hiërarchische lijn en de interne hulpverleners in de scholengroepen hebben een sleutelrol in de uitvoering van het beleid; zij hebben een opleiding gekregen.

4.1.1. Doelgroep en boodschap

- alle personeelsleden, incl. de hiërarchische lijn;
- vakbondsafgevaardigden/leden van de bevoegde comités;
- contactpersonen preventie, vertrouwenspersonen, preventieadviseurs, eventueel leden van een werkgroep Welzijn, ...
- Informatie over:

- regelgeving in verband met alcohol- en/of drugsmisbruik en de beschikbaarheid van alcohol en/of andere drugs;
 - procedures;
 - hulpverlening: duidelijk maken bij wie men met een probleem terecht kan en op welke manier hulp geboden wordt.
- Sensibilisatie
- inzicht bieden in signalen van problematisch alcohol- en/of druggebruik op het (werk)gedrag;
 - duidelijkheid creëren rond de alcohol- en/of drugsproblematiek (doel = inzicht in effecten) zodat het voor alle personeelsleden gemakkelijker wordt om alcohol- en/of drugsmisbruik te (h)erkennen en te weten hoe ze hiermee het best kunnen omgaan;
 - informeren over de manier waarop collega's en leidinggevenden het best met ex-gebruikers omgaan.

4.1.2. Communicatievorm

Alle personeelsleden moeten bereikt worden. De communicatie moet verstaanbaar zijn voor de verschillende doelgroepen. Daartoe kan men gebruik maken van verschillende communicatievormen en -kanalen en materialen: affiches, brochures, flyers, Smartschool, ...

Wij gaan uit van een positieve boodschap.

De informatie slechts éénmaal verspreiden is niet erg efficiënt. Op geregelde tijdstippen gaan we opnieuw aandacht besteden aan de alcohol- en drugproblematieken, de weerslag ervan op het werk en het beleid terzake.

Voor de concrete uitwerking kunt u een beroep doen op specialisten zoals de interne en/of externe preventieadviseur (psychosociale aspecten), de eventuele communicatieverantwoordelijke van de Scholengroep, de communicatiedienst van het GOI, enz.

4.2. Vorming

4.2.1. Doelgroep

- instellingshoofd en hiërarchische lijn;
- interne hulpverleners (bv. EHBO-hulpverlener, contactpersoon preventie en bescherming, vertrouwenspersoon, ...).

4.2.2. Vormingspakket

4.2.2.1. Vormingspakket voor instellingshoofd en hiërarchische lijn

- Hoe omgaan met personeelsleden met een functioneringsprobleem als gevolg van alcohol- en ander drugsmisbruik?
- Inhoud van de opleiding: hoe omgaan met signalen van problematisch gebruik, hoe medewerkers aanspreken, praktische tips (wat helpt en wat niet), informatie over hulpverleningsinstellingen om naar door te verwijzen, ... Deze vormen worden zowel op het niveau van de Scholengroep als op het centrale niveau organiseerd, al dan niet in samenwerking met de eigen externe preventiedienst, VAD en regionale preventiewerkers van de centra voor geestelijke gezondheidszorg, ...
- Bij de opstart van het project worden aparte opleidingen georganiseerd. Na verloop van tijd kan men deze vorming verankeren door ze te integreren in de opleiding 'directeur'.

4.2.2.2. Vormingspakket voor interne hulpverleners

- Hoe omgaan met personeelsleden met een functioneringsprobleem als gevolg van alcohol- en/of ander drugsmisbruik?
 - Inhoud van de opleiding: inzicht in signalen van alcohol- en/of drugsproblematiek, motiverende gespreksvoering, praktische tips (wat helpt en wat niet), informatie over externe hulpverleningsinstellingen om naar door te verwijzen, ... (moet nog bepaald worden).
- Deze vormingen kan men zowel op het niveau van de Scholengroep als op het centrale niveau organiseren, al dan niet in samenwerking met de eigen externe preventiedienst, VAD en regionale preventiewerkers van de centra voor geestelijke gezondheidszorg, ...;
- Bij de opstart van het project worden aparte opleidingen georganiseerd. Na verloop van tijd kan men deze vorming verankeren door ze te integreren in de opleiding 'preventie'.

Belangrijk: Instellingshoofden, leden van de hiërarchische lijn alsook interne hulpverleners zijn geen therapeuten.